

**ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Рот-Сєрова Олександра Володимировича на тему «Психологічні
особливості прояву конфліктної компетентності фахівців сфери
інформаційних технологій», що подана на здобуття наукового ступеня
доктора філософії в галузі знань 05 - соціальні та поведінкові науки за
спеціальністю 053 – Психологія**

Дисертація Рот-Сєрова Олександра Володимировича на тему «Психологічні особливості прояву конфліктної компетентності фахівців сфери інформаційних технологій», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05– соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – Психологія виконана на кафедрі психології факультету соціальної педагогіки та психології Запорізького національного університету. Тема дисертації затверджена на засіданні науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 8 від 20.02.2025 р.).

Ступінь актуальності теми дисертації зумовлено посиленням психологічної напруженості в діяльності організацій, які функціонують в складних соціально-економічних умовах, які склалися в Україні внаслідок повномасштабної агресії РФ проти України, що впливає на докорінну зміну не лише бізнес-процесів, а й на те, як люди реагують на стрес, як вибудовують взаємодію та стає передумовою виникнення конфліктів на різних рівнях, серед яких – це конфлікти із суб'єктами професійної взаємодії в організаціях, зокрема й в організаціях сфери ІТ. Зазначається, що сучасні організації сфери ІТ сьогодні все більше акцентують увагу на вибудовуванні ефективної професійної міжособистісної взаємодії на всіх рівнях – і горизонтальному (з колегами), і вертикальному (з керівниками), і зовнішньому (з клієнтами), а також на запобіганні негативних наслідків конфліктної взаємодії та реалізації можливостей конструктивного вирішення конфліктів. Відповідно актуалізується проблематика вимог до соціально-психологічних компетентностей фахівців сфери ІТ, які виявляються в соціальній взаємодії і ґрунтуються на особистісних якостях працівника. В цьому контексті дослідження психологічних особливостей прояву конфліктної компетентності фахівців сфери ІТ постає як актуальна проблема.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження тісно пов'язане з проблематикою науково-дослідної роботи кафедри психології Запорізького національного університету на 2022-2027 рр. в межах наукової теми ««Психологічні закономірності соціальних процесів та розвитку особистості у сучасному суспільстві» Державний реєстраційний номер: 0122U200428.

Наукова новизна результатів дисертації. Дисертаційна робота містить наукову новизну, що представлена здобувачем у вигляді конкретних положень, чітких формулювань та висновків. Дослідження здійснено через систему логічно взаємопов'язаних і змістовно узгоджених дослідницьких

кроків, кожен з яких виконує окрему функцію у загальній структурі наукового дослідження, що дозволило забезпечити його логічну повноту і найбільш повно репрезентувати принцип послідовного вивчення змістовно релевантних психологічних феноменів з поступовим ускладненням на кожному наступному кроці ступеня вирішуваних дослідницьких завдань. Дисертантом зазначено, що вперше визначено поняття конфліктної компетентності фахівців сфери ІТ як багатовимірного особистісного конструкту, який змістовно визначається комплексом структурних компонентів та має психологічні особливості прояву обумовлені специфічним комплексом особистісних детермінант; емпірично визначено, що структурними компонентами конфліктної компетентності фахівців сфери ІТ виступають типові стратегії їх поведінки в конфліктних ситуаціях професійної міжособистісної взаємодії: «стратегія орієнтації на соціальну підтримку», «стратегія орієнтації на власні ресурси», «стратегія домінуючої поведінки», «стратегія унікаючої поведінки», «стратегія залежної поведінки», а також виявлено комплекс особистісних детермінант (базових особистісних диспозицій), які обумовлюють особливості прояву типових стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях професійної міжособистісної взаємодії, як структурних компонентів конфліктної компетентності фахівців сфери ІТ: «диспозиція особистісної зрілості» обумовлює «стратегію орієнтації на власні ресурси», «диспозиція особистісної домінантності» – «стратегію домінуючої поведінки»; «диспозиція особистісної відкритості» – «стратегію орієнтації на соціальну підтримку», «диспозиція особистісної незрілості» – «стратегію залежної поведінки»; «диспозиція особистісної тривожності» – «стратегію унікаючої поведінки».

Теоретичне значення результатів дисертації. Дослідження вибудовано дисертантом на основі ґрунтовного аналізу різних наукових підходів до проблеми конфліктів в організаціях, їх особливостей і причин виникнення в діяльності фахівців сфери ІТ та вимог професійної діяльності до компетентностей фахівців сфери ІТ в контексті їх професійної взаємодії, що свідчить про обізнаність з результатами і фундаментальних, і найсучасніших наукових досліджень та дає можливість доповнити наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних науковців власними результатами.

Отримані здобувачем результати дослідження розширюють уявлення про сутність конфліктної компетентності фахівців як соціально-психологічної компетентності, що виявляється в соціальній (професійній) взаємодії і ґрунтується на їхніх особистісних якостях; про структурні компоненти та чинники конфліктної компетентності фахівців.

Практичне значення дослідження. Отримані емпіричні результати можуть бути використані керівниками та організаційними психологами для організації роботи з працівниками ІТ-компаній з метою підвищення рівня конфліктної компетентності фахівців та їх готовності вибудовувати та підтримувати довірчі стосунки в організації та команді як запобіжника виникнення деструктивних конфліктів в професійній взаємодії, що сприятиме конструктивному їх вирішенню. Результати дослідження можуть бути використані при викладанні навчальних дисциплін «Соціальна психологія», «Організаційна психологія», «Психологія конфлікту», як для

здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія», так і в підготовці фахівців у галузі інформаційних технологій.

Результати дослідження **впроваджено** в роботу компаній сфери інформаційних технологій з метою використання отриманих результатів для управління конфліктами, що виникають в професійній міжособистісній взаємодії; в навчальний процес підготовки фахівців сфери інформаційних технологій, організаційних психологів – окремі теоретичні положення та результати дослідження включено в навчальні курси «Психологія конфлікту».

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Усі наведені в дисертаційному дослідженні наукові результати, висновки, в тому числі й ті, що характеризують наукову новизну, одержані і сформульовані автором особисто. У спільній з науковим керівником статті «Social-psychological aspects of the competence of it specialists in the context of professional interaction» внесок здобувача полягає у здійсненні теоретичного аналізу вимог діяльності до професійних компетентностей і навичок працівників організацій сфери ІТ та визначенні соціально-психологічних аспектів їх компетентності в контексті професійної взаємодії. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі, засвідчена активною присутністю у науковій спільноті та підтверджена відповідними документами.

Кількість публікацій здобувача відповідають вимогам п. 8 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року (зі змінами). Зокрема, основні результати дослідження знаходять відображення у 4 одноосібних публікаціях автора та в 1 публікації у співавторстві. Автором опубліковано 8 тез доповідей на конференціях, що засвідчують повноту апробації матеріалів дисертаційного дослідження.

А) Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях затверджених МОН України, які входять до міжнародних наукометричних баз:

1. Рот-Серв О.В. Управління конфліктами в організаціях сфери ІТ: соціально-психологічний аспект. *Наукові інновації та передові технології*. Серія : «Управління та адміністрування», «Право», «Економіка», «Психологія», «Педагогіка». 2024. №4(32). С. 1376–1389. (Index Copernicus).

DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-1376-1389](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1376-1389)

URL : <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/10564/10620>

2. Rot-Serov O.V. Conflict competence of IT professionals: theoretical Interpretations and empirical insights. *Перспективи та інновації науки*. Серія : «Педагогіка», «Психологія», «Медицина». 2025. № 8(54). С. 988–999.

DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8\(54\)-988-999](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-8(54)-988-999)

URL : <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/27849/27849>

3. Rot-Serov O.V. Behavioral strategies of IT professionals in conflict situations of professional interaction. *Habitus*, 2026. Vol. 81. T.1. P. 185–190.

DOI : <https://doi.org/10.32782/hbts.81.1.33>

URL : https://habitus.od.ua/journals/2026/81-2026/part_1/35.pdf

4. Рот-Серов О.В. Структурні компоненти конфліктної компетентності фахівців сфери ІТ. *Наукові інновації та передові технології*. Серія : «Управління та адміністрування», «Право», «Економіка», «Психологія», «Педагогіка». 2026. №3(55). С. 2678–2686.

DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3\(55\)-2678-2686](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-3(55)-2678-2686)

URL : <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/38998/39008>

Статті у міжнародних наукових виданнях, які входять до Організації економічного співробітництва і розвитку та Європейського Союзу, включені до міжнародних наукометричних баз:

5. Rot-Serov O., Guba N. Social-psychological aspects of the competence of it specialists in the context of professional interaction. *Věda a perspektivy*, 2023. №10 (29). С. 189–202.

DOI : [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10\(29\)-189-202](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10(29)-189-202)

URL : <https://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/6850/6890>

Б) Опубліковані праці апробаційного характеру:

6. Rot-Serov Oleksandr, Guba Natalya. The issue of studying personality in the context of IT-sector organizational functioning under the conditions of social changes. *Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження* : матеріали XXV Міжнародної конференції молодих науковців (м. Київ, 20-21 квітня 2023 р.) / за ред. І. В. Данилюка, С. Ю. Пащенко. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. С. 288–290. URL : https://psy.knu.ua/images/2023/abstract_20-21-04-2023.pdf

7. Рот-Серов О.В. Проблема конфліктів в організаціях в умовах воєнного стану. «Молода наука-2023» : збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених у 5 т. / Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Т.2. С. 176–178. URL : https://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc//2023/tom_2_2023_r_k.pdf

8. Rot-Serov O.V., Guba N.O. On the issue of conflict management in it organizations: a social-psychological perspective. *3rd International Conference on Relationship between public administration and business entities management*. Ida-Viru maakond: OÜ Scientific Center of Innovative Research, 2023. Т. 2 С. 82–83. URL : <https://conf.scnchub.com/index.php/RPABM/RPABM-2023/paper/view/599>

9. Рот-Серов О.В. Компетентність фахівців сфери ІТ в контексті професійної взаємодії. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку* : матер. VII Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнародною участю) (м. Запоріжжя, 27-28 жовтня 2023 року). Запоріжжя : ЗНУ, 2023. С. 41–42.

URL : https://www.znu.edu.ua/faculty/spp/nauka/psikhologi/konferentsiyi/zb_mni_k_mater_al_v_konferents_yi_2023.pdf

10. Rot-Serov O.V. Trust as a psychological factor in conflict management within an organization. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку* : матеріали XLVIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Констанца, 07 вересня 2024 р.) / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. Констанца (Румунія) : ВАДНД, 292 с. Констанца : Наукові перспективи, 2024. № 48. С. 149–152. DOI : <https://doi.org/10.52058/48>

11. Рот-Серов О.В. Підтримання довіри в організації як психологічний чинник ефективності професійної взаємодії. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку* : матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24-25 жовтня 2024 року). Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. С. 43–44.

12. Рот-Серов О.В. Здатність встановлювати та відновлювати довіру в конфліктній взаємодії як соціально-психологічна компетентність фахівців сфери ІТ. *Актуальні проблеми науки, освіти і суспільства в умовах сучасних викликів* : збірник тез доповідей міжнар. науково-практ. конф. (м. Кременчук, 16 серпня 2025 р.). Кременчук : ЦФЕНД, 2025. С. 57–60. URL : <https://surl.li/yltsvl>

13. Rot-Serov O.V. Constructive conflict-handling ability as a socio-psychological competence of IT professionals. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку* : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 23-24 жовтня 2025 року). Запоріжжя : ЗНУ, 2025. С. 21–22.

URL : [https://www.znu.edu.ua/faculty/spp/nauka/psikhologi/konferentsiyi/materiali IX vseukrayins koyi naukovo-praktichnoyi konferents yi 2025.pdf](https://www.znu.edu.ua/faculty/spp/nauka/psikhologi/konferentsiyi/materiali%20IX%20vseukrayins%20koyi%20naukovo-praktichnoyi%20konferents%20yi%202025.pdf)

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Розглянувши дисертацію Рот-Серова Олександра Володимировича на тему «Психологічні особливості прояву конфліктної компетентності фахівців сфери інформаційних технологій», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати дослідження, визначивши особистий внесок у зараховану за темою дисертації наукову публікацію, опубліковану із співавтором, а також узявши до уваги підсумки фахового семінару, вважаємо, що:

1. Робота є самостійно виконаною завершеною науковою працею, яка проведена із застосуванням сучасних методів емпіричного дослідження, має наукову новизну, практичне та теоретичне значення, адекватна поставленій меті та завданням. Висновки відповідають завданням наукової роботи, що ґрунтуються на матеріалах власних досліджень.

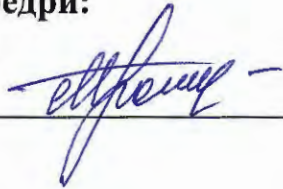
2. Основні результати, нові наукові положення та висновки, сформульовані в дисертації, опубліковані та апробовані в публікаціях, зарахованих за темою дисертації здобувача. В роботі відсутні порушення академічної доброчесності. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Рот-Серова О. В. відповідає вимогам, передбаченим п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженим «Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 (зі змінами)».

3. Дисертацію Рот-Серова Олександра Володимировича «Психологічні особливості прояву конфліктної компетентності фахівців сфери інформаційних технологій», представлену на здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 053 «Психологія» рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді (протокол № 11 засідання кафедри психології щодо публічної презентації результатів дисертації від 01.06.2026).

Головуючий на засіданні кафедри:

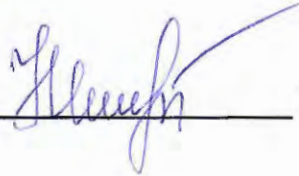
Професор кафедри психології,
доктор психологічних наук

Ткалич М. Г.

Член експертної групи:

Професор кафедри психології,
доктор психологічних наук

Шевченко Н.Ф.

Член експертної групи:

Доцент кафедри психології

кандидат психологічних наук

Мосол Н.О.